

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขุดเจาะพลังงานกับ การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม

The Issues of the Law Enforcement Related to the Energy
Drilling and the Cultural Heritage Protection

สุรพี โพธิสราษ*

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

Surapee Phothisarach

School of Law, Chang Rai Rajabhat University

80 moo.9 Muang District Chang Rai Province 57100

เมลล์ติดต่อ : sompan_pho@hotmail.com

บทคัดย่อ

กรณีบริษัทเอกชนมีแผนการดำเนินการเจาะหลุมผลิตปิโตรเลียมบริเวณใกล้อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่เป็นกระแสข่าวในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม พ.ศ. 2562 เกิดจากกรณีที่กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้ให้สัมปทานบริษัท ไอโค โอเรียนท รีซอสเซส (ประเทศไทย) จำกัดตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ที่มีสิทธิในการดำเนินงานในการประกอบกิจการด้านปิโตรเลียมในพื้นที่อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม 2546 และได้รับพื้นที่ผลิตปิโตรเลียมเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561 และมีแผนการดำเนินการเจาะหลุมผลิตปิโตรเลียมเพิ่มเติมซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ผลิตศรีเทพเหนือ ห่างจากเจดีย์บวรของมหาสถูปเขาคีปลังกอก(พื้นที่ส่วนหนึ่งของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ) ประมาณ 100 กว่าเมตร โดยทางบริษัทได้ดำเนินการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ EIA (Environmental Impact Assessment) ซึ่งเป็นการทำ

* อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อครบกระบวนการในอนุมัติให้ขุดเจาะปิโตรเลียมเป็นเหตุให้หลายฝ่ายกังวลใจ ถึงแท่นขุดเจาะดังกล่าวจะกระทบต่อโบราณสถานเขาค้างนอกที่อยู่ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพที่กำลังดำเนินการขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเบื้องต้นกับยูเนสโก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการสะท้อนการไม่ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจนเป็นเหตุให้เกิดการคัดค้านและไม่มีหน่วยงานของรัฐใดตัดสินใจใดๆกับความขัดแย้งดังกล่าวจนเป็นเหตุให้บริษัทเอกชนดังกล่าวระงับโครงการเองท่ามกลางข้อสงสัยเหตุใดหน่วยงานของรัฐผู้ถือกฎหมายจึงไม่มีการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: กฎหมาย, มรดกทางวัฒนธรรม

Abstract

In the case of a private company, there is a plan to drill a pit for petroleum production near the Si Thep Historical Park. Phetchabun Province, which is the current news from February to March 2019. Arising from the case of the Department of Mineral Fuels granted concession to Ecoion Resources (Thailand) Company Limited under the Petroleum Act BE 2514 which has the right to operate in the petroleum operations in the district area Wichian Buri And Si Thep District Phetchaboon From July 17, 2003 and received the petroleum production area on 8 February 2018. The company plans to drill additional petroleum wells located in the Si Thep Nuea production area. Away from the satellite pagoda of Maha Stupa, Khao Klang Nok (part of the Si Thep Historical Park), approximately 100 meters .The company has conducted an environmental impact assessment EIA (Environmental Impact Assessment). Which is an environmental impact analysis report to complete the process of

approving petroleum drilling, causing many parties to worry The rigs will affect the Khao Khlang Nueng archaeological site in the Si Thep Historical Park. Si Thep Historical Park, which is currently requesting to be registered as a UNESCO World Heritage Site Such event is a reflection of the non-coordination between the relevant government agencies that caused the objection and there is no government agency to make any decision on such conflict until causing the private company to suspend the project among Question Why does the government agency, legal holders, have no coordination between departments for clarity of work.

Keyword: Law, cultural heritage

1. บทนำ

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” ตั้งอยู่ในอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากหลักฐานทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมทำให้ในประวัติศาสตร์กระแสหลักสรุปไว้ว่า เมืองศรีเทพสร้างขึ้นในยุคเขมรเรืองอำนาจอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11-16 และอีกความเห็นหนึ่ง รศ.ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์ มีแนวคิดว่ามีเมืองศรีเทพน่าจะเป็นเมืองศูนย์กลางของอาณาจักรทวารวดี

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” ประกอบด้วยสองส่วนคือ เมืองโบราณศรีเทพ คือส่วนที่อยู่ภายในคูน้ำและคันดิน และ นอกเมืองโบราณศรีเทพ คือส่วนที่อยู่นอกคูน้ำและคันดิน ได้แก่เขาค้างนอก และถ้ำเขามอรัตน ในส่วนที่เป็นข้อถกเถียงกรณีการขุดเจาะน้ำมันคือบริเวณเขาค้างนอก องค์สภุเจดีย์เขาค้างนอกนั้น เป็นโบราณสถานสำคัญในศิลปะทวารวดีที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ มีฐานขนาดใหญ่ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยศิลาแลงที่ยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ประดับตกแต่งฐานด้วยอาคารจำลองอยู่โดยรอบ ภายในที่ป้อมมีบันได

ทางขึ้นทั้ง 4 ด้าน มีสถูปก่อด้วยอิฐตั้งอยู่ด้านบนล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วและซุ้มประตู¹

ความงามของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพควรค่าแก่การอนุรักษ์นี้ในพ.ศ. 2560ทางกรมศิลปากรได้มีวางแผนศึกษาและพัฒนาพื้นที่รองรับการเป็นมรดกโลกเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกโลกจนกระทั่งเดือนเมษายน 2562 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)และจัดส่งเอกสารเสนอต่อศูนย์มรดกโลก ช่วงระหว่างการเตรียมความพร้อมในการขอขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นนั้นเป็นช่วงเวลาที่บริษัทไอเคาผู้ได้รับสัมปทานจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้ขยายหลุมการผลิตSTN2 ซึ่งอยู่ห่างจากโบราณสถานเขาค้างนอกประมาณราว 100-300เมตรจึงทำให้เกิดการคัดค้านจากประชาชน กรมศิลปากร ตลอดจนนักวิชาการเนื่องจากมีความเห็นว่าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาจึงควรค่าแก่การอนุรักษ์

ภาพที่ 1 เขาค้างนอก บริเวณนอกคูเมืองเมืองโบราณศรีเทพ

(ภาพสืบค้นจาก https://inews.click/inews_id/2716 22 เมษายน 2562)

¹ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ. สืบค้นจาก

<http://www.museumthailand.com/th/museum/Si-Thep-Historical-Park> (22 เมษายน 2562)

ภาพที่ 2 ภาพแสดงจุดที่ตั้งฐานการผลิต STN-2 ที่ใกล้โบราณสถานเขาค้างนอก
(ภาพสืบค้นจาก https://inews.click/inews_id/2716_22 เมษายน 2562)

2. หน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขุดเจาะน้ำมันบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนั้นมีหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่โดยอำนาจของกฎหมายหลายหน่วยงานเช่น 1.กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเป็นผู้ให้สัมปทานและกำกับดูแลในเรื่องเกี่ยวกับการปิโตรเลียม 2.กรมศิลปากร (โดยสำนักงานศิลปากรที่ 4 ลพบุรีเป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการ ดูแลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ 3.กรมการปกครองดูแลพื้นที่ 4.สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบพิจารณาEIA และเสนออุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพเข้าสู่บัญชีรายชื่อเบื้องต้นมรดกโลก (Tentative List) ต่อยูเนสโก

2.1 กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติมีอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งคือการบริหารจัดการการให้สัญญาหรือสัมปทานปิโตรเลียม การสำรวจ การผลิต การเก็บรักษา การขนส่ง การขาย และการจำหน่ายปิโตรเลียม รวมถึงการรื้อถอนสิ่งติดตั้งที่ใช้ในกิจการปิโตรเลียม และกำหนดแนวทางการจัดหา การพัฒนา และการจัดการแหล่งปิโตรเลียม ซึ่งตามหลักการแล้วทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใต้ดิน ไม่ได้เป็นสมบัติของผู้หนึ่งผู้ใด เจ้าของที่ดินเป็นเพียงผู้ครอบครองและมีสิทธิใช้ประโยชน์บนพื้นดินเท่านั้น รัฐบาลในฐานะตัวแทนประชาชนมีหน้าที่บริหารจัดการ

ทรัพยากรที่ดินเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนทั้งประเทศ โดยอาจมอบสิทธิให้เอกชนเข้าสำรวจหาและผลิตนำทรัพยากรขึ้นมาใช้พัฒนาประเทศ นอกจากการได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแล้ว รัฐยังมีรายได้จากค่าภาคหลวงและภาษีต่างๆ จากกิจการนั้นๆ ตามกฎหมายเฉพาะของแต่ละประเภทเช่น เหมืองทองคำ ดีบุก ตะกั่ว แร่ต่างๆ รวมถึง ปิโตรเลียม ซึ่งกฎหมายปิโตรเลียมที่กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเป็นหน่วยงานบังคับใช้พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ตามมาตรา 23 “มาตรา 23 ปิโตรเลียมเป็นของรัฐ ผู้ใดสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในที่ใดไม่ว่าที่นั้นเป็นของตนเอง หรือบุคคลอื่น ต้องได้รับสัมปทาน ได้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือได้รับสัญญาจ้างบริการ ทั้งนี้ การขอ และการได้รับสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตให้เป็นไปตามหมวด 3/1 สัญญาแบ่งปันผลผลิต และการได้มาซึ่งผู้รับสัญญาจ้างบริการให้เป็นไปตามหมวด 3/2 สัญญาจ้างบริการ”² ดังนั้นการขอสัมปทานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยแบบสัมปทานหรือสัญญาสัมปทานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงของกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติที่มีอำนาจในการให้สัมปทานดังกล่าว

2.2 กรมศิลปากร เป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการ ดูแลอุทยานประวัติศาสตร์ ศรีเทพโดยหลักการแล้วกรมศิลปากรมีหน้าที่ควบคุม ดูแลรักษาโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 7 ได้กำหนดเรื่องการขึ้นทะเบียน โบราณสถานไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้อำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของ โบราณสถาน โดยให้ถือว่า เป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้อธิบดีจะเพิกถอนหรือ แก้ไขเพิ่มเติมก็ได้และกระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของ หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจก็มีสิทธิ

² มาตรา 23 ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงในปี 2560 พระราชบัญญัติ ปิโตรเลียม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2560

ร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดที่ดิน 90 ให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมีได้ร้องขอต่อศาลหรือศาลมีคำสั่ง ให้ยกคำร้องของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้”

2.3 กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ดูแลโบราณสถานตามการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่ต้องการการกระจายความรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะจากรัฐสู่ท้องถิ่น เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในท้องถิ่นโดยภารกิจที่ท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอน ได้แก่

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การก่อสร้างปรับปรุงถนน สะพาน แหล่งน้ำ ระบบประปาหมู่บ้าน สถานีขนส่ง

2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การถ่ายโอนนม อาหารเสริม อาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียน งานสวัสดิการสังคม เบี้ยยังชีพ คนชรา คนพิการ

3) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล การวางแผนพัฒนา การวางแผนการท่องเที่ยว การกำกับดูแลโรงงาน

4) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การตรวจตราสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน เชื้อเพลิง

5) ด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การดูแลและรักษาคุ้มครองป้องกัน (ที่รกร้างว่างเปล่า)การควบคุมไฟฟ้า

6) ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การบำรุงรักษาโบราณสถาน การดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่น และยังมีภารกิจที่ทยอยถ่ายโอน ได้แก่ การจัดการศึกษา และการบริหารจัดการสถานีอนามัย และคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 157/2547 เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ลง

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2547ออกมาเพื่อปรับปรุงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติให้สอดคล้องกับการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงวัฒนธรรมและกรมศิลปากรตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากรกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.2545 รวมทั้งเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุของชาติอย่างอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพ.ศ.2504 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ประกอบกับมาตรา 126 (3)แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พ.ศ.2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม จึงยกเลิกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศก 684/2539 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพ.ศ.2504 ลงวันที่ 6 สิงหาคมพ.ศ.2539 และแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด จ. ผู้บริหารและข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- (1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) นายกเทศมนตรี
- (3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) นายกเมืองพัทยา
- (5) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (6) ปลัดเทศบาล
- (7) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- (8) ปลัดเมืองพัทยา

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 10 ทวิมาตรา 21 และ มาตรา 21 ทวิแห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพ.ศ.2504 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ

โบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

จึงทำให้ตามกฎหมายแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลโบราณสถานอย่างอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพดูแลรักษาโบราณสถานตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนดซึ่งกรมศิลปากรจะกำหนดตัวโบราณสถานให้เป็นแห่ง ๆ ไป

2.4 สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบพิจารณาEIA และเสนออุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพเข้าสู่บัญชีรายชื่อเบื้องต้นมรดกโลก (Tentative List) ต่อยูเนสโกโดยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการขุดเจาะน้ำมันศรีเทพ ได้แก่ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย แผน และมาตรการและจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และดำเนินการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ในการขุดเจาะน้ำมันนั้นต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ EIA (Environmental Impact Assessment) เป็นการทำการงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยทำการศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบจากการพัฒนาโครงการ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและใช้ในการประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการซึ่งต้องรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย 2 ครั้งจึงจะแจ้งผลการศึกษาและจัดทำมาตรการนำไปปรับปรุงประกอบการทำการงานประเมินผล และการทำ EIA นี้ทางบริษัท อีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส (ประเทศไทย) จำกัดว่าจ้างบริษัท วิชั่น อี คอนซัลแทนท์ จำกัดบริษัทที่ปรึกษาทางสิ่งแวดล้อม จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับแท่นขุดเจาะน้ำมัน STN-2 ของบริษัท อีโค โอเรียล รีซอสเซส (ประเทศไทย) จำกัด โครงการดังกล่าวได้มีการรับฟังความคิดเห็น

มาแล้ว 1 ครั้งโดยผลสรุปการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ซึ่งว่า 62.6% ชาวเพชรบูรณ์เห็นชอบกับโครงการนี้ และบริษัท อีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส(ประเทศไทย) จำกัดได้ประกาศยกเลิกการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 ซึ่งการขุดเจาะน้ำมันจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อนำไปประกอบการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA โดยมีสำนักรับนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบพิจารณาEIA

3. การบังคับใช้กฎหมายที่กระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรม(ศรีเทพ)

จากกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพซึ่งเป็นโบราณสถานที่อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากรและองค์การบริหารส่วนตำบลกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ให้ไว้และในขณะเดียวกันในด้านการปิโตรเลียมพื้นที่อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งน้ำมันอยู่บริเวณดังกล่าวและการที่บริษัท อีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส(ประเทศไทย) จำกัดได้รับสัมปทานและต้องการขยายแท่นขุดเจาะซึ่งต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อนำไปประกอบการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA โดยมีสำนักรับนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบพิจารณา สิ่งที่เป็นประเด็นชวนคิดคือการอนุญาตให้บริษัทดังกล่าวดำเนินการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นขั้นตอนที่นำไปสู่การขุดเจาะปิโตรเลียมทั้งที่มีการกำหนดให้แท่นขุดเจาะอยู่ใกล้บริเวณแหล่งโบราณสถานเขาคลังนอกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานที่ต่างคนต่างทำของหน่วยงานของรัฐซึ่งหากมีการหารือระหว่างหน่วยงานอย่างกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมศิลปากร องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ(กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น)ตลอดจนสำนักรับนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม หากได้มีการหารือหรือทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานจะไม่เกิดข้อขัดแย้งขึ้นเนื่องจากขณะที่บริษัท อีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส(ประเทศไทย)จำกัด ดำเนินการEIA รับฟังความคิดเห็นประชาชนนั้นเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่สำนักรับนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมนำเสนอ

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) และจัดส่งเอกสารเสนอต่อศูนย์มรดกโลกและนอกจากนี้กรมศิลปากรซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการอนุรักษ์โบราณสถานกลับทำได้เพียงแจ้งไปยังบริษัทฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง³ ซึ่งหากกรมศิลปากรมีความเข้มแข็งควรหารือกับกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเพื่อให้มีคำสั่งในการระงับการดำเนินการของบริษัทฯ ที่มีเป้าหมายขุดเจาะปิโตรเลียมใกล้โบราณสถานและโดยอำนาจตามมาตรา 7 กรมศิลปากรมีอำนาจประกาศเขตเพิ่มเติมเพื่อเป็นการรักษา อนุรักษ์โบราณสถานและในส่วนของกรมเชื้อเพลิงธรรมชาตินั้นก็มีมุมมองว่าการดำเนินการเพื่อเจาะหลุมผลิตปิโตรเลียมในครั้งนี้ บริษัทฯ จะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้งและต้องประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและส่งให้กับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาต่อไป⁴ ซึ่งหากมีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานก็จะทราบว่าบริเวณดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อตัวโบราณสถานและบริษัทฯ จะได้ดำเนินการสำรวจปิโตรเลียมในจุดอื่นต่อไปซึ่งในกรณีนี้ความไม่ชัดเจนทำให้ทางบริษัทอีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส(ประเทศไทย) จำกัดได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม จนเกิดปัญหาการคัดค้านการดำเนินการทั้งจากกรมศิลปากรและประชาชนซึ่งมีผลทำให้บริษัทอีโค โอเรียนท์ รีซอสเซส(ประเทศไทย) จำกัดประกาศระงับการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 อันมีผลทำให้โครงการดังกล่าวไม่สามารถทำการขุดเจาะปิโตรเลียมบริเวณดังกล่าวได้ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดจากตัวบทกฎหมายหากแต่เกิดจากผู้บังคับใช้ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานแต่ไม่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันต่างฝ่ายต่างดำเนินการโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

³ กรมศิลปากรเตรียมส่งหนังสือถึงบริษัทขุดหาน้ำมันใกล้โบราณสถานศรีเทพ ยันกระทบต่อโบราณสถาน 1 มีนาคม 2562. สืบค้นจาก

[https://www.thaipost.net/main/detail/30251\(20](https://www.thaipost.net/main/detail/30251(20) เมษายน 2562)

⁴ ผู้จัดการออนไลน์. บริษัทพลังงานประกาศยุติแล้ว ยกเลิกเจอน้ำมันใกล้เมืองโบราณศรีเทพ 29 มีนาคม 2562. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000031128.21> เมษายน 2562

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

“อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ” เมืองโบราณสถานขนาดใหญ่ที่มีความงามแบบสถาปัตยกรรมทวารวดีซึ่งทางกรมศิลปากรได้มีแผนศึกษาและพัฒนาพื้นที่รองรับการเป็นมรดกโลกเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกโลกจนกระทั่งเดือนเมษายน 2562 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) และจัดส่งเอกสารเสนอต่อศูนย์มรดกโลก ช่วงระหว่างการเตรียมความพร้อมในการขอขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นนั้นเป็นช่วงเวลาที่บริษัทอีโคฯ ผู้ได้รับสัมปทานจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้ขยายฐานหลุมการผลิต STN2 ซึ่งอยู่ห่างจากโบราณสถานเขาคลังนอกประมาณราว 100-300 เมตรจึงทำให้เกิดการคัดค้านจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพอย่างกรมศิลปากร วัฒนธรรมจังหวัด ประชาชน นักวิชาการต่างๆ เนื่องจากมองว่าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาจึงควรค่าแก่การอนุรักษ์และในขั้นตอนการทำการประเมินสิ่งแวดล้อม (EIA) มีการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 นั้นจึงมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวนมากโดยความคิดเห็นดังกล่าวทางบริษัทที่ปรึกษาอย่างบริษัทวิชชั่น อี คอนซัลแทนท์ จำกัด ใช้ในการประกอบการวิเคราะห์โครงการหลุมการผลิต STN2 ถึงการพัฒนาโครงการต่อไปสิ่งที่ชวนคิดอีกหนึ่งประเด็นคือในการประเมินสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการเจาะน้ำมันนั้นจำเป็นต้องพิจารณาหลักฐานทางโบราณคดีเช่นกันและไม่ใช่ว่าหลักฐานที่ปรากฏบนดินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงใต้ดินที่ยังไม่ได้ทำการศึกษา และยังคงคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในเชิงทัศนียภาพประกอบอีกด้วย

การที่กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายให้บริษัทอีโคฯ ทำการสำรวจพื้นที่ขุดเจาะน้ำมันที่ใกล้บริเวณโบราณสถานเขาคลังนอกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนั้นเป็นการสะท้อนการทำงานของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ได้มีการประสานงาน หรือก่อนการอนุญาตต่างคนต่างใช้กฎหมายของตนไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานจนเป็นเหตุให้เกิดการ

คัดค้านทั้งหน่วยงานภาครัฐด้วยตนเองและประชาชนจนในที่สุดทางบริษัทฯ ประกาศระงับโครงการดังกล่าวเพื่อลดความขัดแย้งและผลกระทบต่อบริษัทฯ

ในส่วนของกรมศิลปากร หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแล รักษาอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนั้นเมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ประกอบกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพถูกเสนอชื่อขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลกดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์รักษาพื้นที่บริเวณอุทยานและบริเวณใกล้เคียงนั้น อธิบดีกรมศิลปากรสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 2504⁵ โดยกำหนดเขตที่ดินเขตของโบราณสถานศรีเทพ เพิ่มเติมเท่าที่ไม่กระทบต่อชุมชนหรือกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุดเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม ให้รอดพ้นจากการขุดเจาะสำรวจปิโตรเลียมซึ่งอาจสร้างแรงสั่นสะเทือนและก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น

⁵ “มาตรา 7 เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้ อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของหรือมีผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจ ก็ให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาลหรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้”

บรรณานุกรม

- ข่าวสดออนไลน์. (2562). **ค่าน้ำมัน** อุทยานศรีเทพ.
สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562, จาก
http://27.254.32.8/view_news.php?newsid=TUROd01ERXdOREk0TURJMK1nPT0=§ionid=TURNd01RPT0=&day=TWpBeE9TMHdNaTB5T0E9PQ
- ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2562). **ขุดเจาะผลิตน้ำมันติดอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ**
แค่คิดก็ผิดแล้ว. สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562, จาก
https://inews.click/inews_id/2561
- นิวมอนิเตอร์. (2562). **นักปศุสัตว์จับมัจฉาน้ำมันใกล้สูญศรีเทพฯ สะท้อน**
ปัญหาขกร.ทำงานไม่ประสานกันเอง. สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562, จาก
https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1382612
- ผู้จัดการออนไลน์. **บริษัทพลังงานประกาศยุติแล้ว ยกเลิกเจาะน้ำมันใกล้เมือง**
โบราณศรีเทพ. สืบค้นวันที่ 21 เมษายน 2562, จาก
<https://mgronline.com/local/detail/9620000031128>
- พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ พ.ศ. 2504
- พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- พชรพร พนมวัน ณ อยุธยา. (2562). **บ่อน้ำมันที่เมืองโบราณศรีเทพ หายนะที่**
ไม่ใช่แค่เรื่องการยื่นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรม.
สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562, จาก
<https://thaipublica.org/2019/02/econoarchaeology9>
- ศาสนา วัฒนธรรม. (2562). **กรมศิลป์ฯ ยัน ‘ไม่เห็นด้วยแต่แรก’ เข้าขุดเจาะ**
น้ำมัน ‘เมืองโบราณศรีเทพ’ เร่งทำหนังสือคัดค้านอย่างเป็นทางการ.
สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562, จาก
https://www.matichon.co.th/education/religious-cultural/news_1399802
- ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว. **แผนพิพิธอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ**.

สุนทร คงวราคม. (2562). อื้อด้านชุดเจาะปิโตรเลียมใกล้เมืองโบราณศรีเทพ
วธ.จังหวัดลัน!ไม่ให้เกิดตรงนี้จะไ้ไหม. สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2562,
จาก <https://www.77kaoded.com/content/337435>